

Przedmiot: Adaptowana Aktywność Fizyczna

I. Informacje ogólne

Jednostka organizacyjna	Wydział REHABILITACJI Katedra Nauczania Ruchu Kierownik: dr hab. prof. AWF Izabela Rutkowska
Nazwa przedmiotu	Adaptowana Aktywność Fizyczna
Kod przedmiotu	TZ-I-64
Język wykładowy	polski
Rodzaj kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny)	obowiązkowy
Poziom kształcenia (np. pierwszego lub drugiego stopnia)	Pierwszego stopnia
Rok studiów	III
Semestr	5
Liczba punktów ECTS	2
Imiona i nazwiska wykładowców	Prof. Andrzej Kosmol, Andrzej.kosmol@awf.edu.pl dr hab. Natalia Morgulec-Adamowicz, prof. nadzw.AWF, natalia.morgulec@awf.edu.pl dr Grzegorz Bednarczuk, grzegorz_bednarczuk@awf.edu.pl dr Anna Ogonowska-Słodownik, anna.ogonowska@awf.edu.pl
Program (programy) studiów, w którym realizowany jest przedmiot	TERAPIA ZAJĘCIOWA
Sposób realizacji zajęć (stacjonarny, uczenie się na odległość)	stacjonarny
Wymaganie wstępne i dodatkowe	Wymagania wstępne. Przed przystąpieniem do przedmiotu student posiada wiedzę, umiejętności i kompetencje z zakresu patofizjologii i zagadnień klinicznych w pediatrii, neurologii i ortopedii

II. Informacje szczegółowe

Cele przedmiotu

C1	Zapoznanie studenta z teorią adaptacji i ekologiczną analizą zadań.
C2	Zapoznanie studenta z wiedzą opartą na dowodach naukowych o wskazaniach i przeciwwskazaniach do aktywności fizycznej w różnych grupach osób ze specjalnymi potrzebami.
C3	Zapoznanie studenta z wybranymi metodami pracy z osobami ze specjalnymi potrzebami oraz specyfiką pracy w obszarze wychowania fizycznego adaptowanego, rekreacji terapeutycznej, fizjoterapii i sportu niepełnosprawnych.
C4	Przygotowanie studenta do adaptowania metod, form aktywności fizycznej, sprzętu, instrukcji, poleceń i zadań do specyficznych potrzeb odbiorców adaptowanej aktywności fizycznej.

Efekty uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla przedmiotu

Efekt uczenia się standard	Efekty kształcenia dla przedmiotu	Odniesienie do celów	Odniesienie do charakterystyk II stopnia PRK
Wiedza			
K_W04 Rozumie pojęcia normy i patologii w ocenie stanu fizycznego, psychicznego i sytuacji społecznej osoby oraz rozumie procesy zachodzące w organizmie w różnych stanach patologicznych i w przebiegu chorób, podstawowe zagadnienia biomechaniki zaburzeń postawy ciała i ruchu, oraz ich wpływ na zaburzenia funkcjonowania osoby chorej w środowisku. Rozumie przyczyny i uwarunkowania występowania bólu oraz wpływ bólu na jakość życia.	1. Posiada wiedzę na temat normy i patologii w ocenie stanu fizycznego, psychicznego i sytuacji społecznej osób ze specjalnymi potrzebami. 2. Zna wskazania i przeciwwskazania do podejmowania aktywności fizycznej osób ze specjalnymi potrzebami.	C2	P6U_W, P6S_WG,
K_W05 Zna najczęściej stosowane metody określania stanu zdrowia biopsychospołecznego i zasady posługiwania się klasyfikacją ICF; zna klasyfikacje chorób i fazy przebiegu choroby.	1. Posiada wiedzę na temat i potrafi wyjaśnić założenia ekologicznej analizy zadań (Ecological Task Analysis) w powiązaniu z modelem ICF w ocenie zdrowia osób ze specjalnymi potrzebami.	C1	P6U_W P6S_WK
K_W09 Zna zasady planowania, realizowania i oceniania interwencji rehabilitacyjnych, w tym wykorzystania protez, ortez, wózków inwalidzkich, innego zaopatrzenia ortopedycznego oraz adaptacyjnego sprzętu pomocniczego.	1. Posiada wiedzę na temat potrzeb i możliwości aktywności ruchowej osób ze specjalnymi potrzebami w kontekście praktyki opartej na dowodach naukowych. 2. Zna wybrane formy, metody i środki APA.	C2, C3, C4	P6U_W P6S_WK
K_W30 Rozumie specyfikę pracy z osobami z niepełnosprawnością i w trudnej sytuacji życiowej zgodnie z teoriami poszanowania autonomii,	1. Potrafi interpretować i rekomendować założenia teorii adaptacji (procesu, definicji, zasad i koncepcji). 2. Zna i potrafi wyjaśnić teorię wzmacniania (Empowerment Theory) w kontekście pracy z	C1, C3, C4	P6U_W P6S_WK

kształtowania normalizacji i umocnienia (empowerment).	osobami ze specjalnymi potrzebami. 3. Ma wiedzę na temat założeń, teorii i postaw w adaptowanej aktywności fizycznej. 4. Zna specyfikę psychospołeczną APA i potrafi ją uzasadnić w pracy z osobami ze specjalnymi potrzebami.		
Umiejętności			
K_U01 Potrafi posługiwać się podstawowymi pojęciami opisującymi stan zdrowia osoby (z uwzględnieniem Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia) oraz rozpoznać i opisać związki pomiędzy zaburzeniami budowy i funkcji, niepełnosprawnością oraz ograniczeniami uczestnictwa w życiu społecznym.	1.Potrafi tworzyć programy APA dla osób ze specjalnymi potrzebami wykorzystując ekologiczną analizę zadań i klasyfikację ICF	C2, C3, C4	P6U_U P6S_UW
K_U15 Potrafi analizować czynności życia codziennego, edukacji i pracy oraz czasu wolnego celem lokalizacji i opisu deficytów oraz potencjałów.	1.Potrafi dobrać formy, metody i środki APA dla odpowiednich grup osób ze specjalnymi potrzebami na podstawie przeanalizowanych potencjałów i deficytów.	C2, C3, C4	P6U_U P6S_UW
K_U16 Potrafi rozpoznać potrzeby osoby zdrowej i osoby z ograniczeniami w funkcjonowaniu, niepełnosprawnością, doświadczającej choroby przewlekłej i/lub wykluczonej społecznie.	1. Potrafi zaadaptować aktywność fizyczną do potrzeb i możliwości osób ze specjalnymi potrzebami.	C4	P6U_U P6S_UW
K_U21 Potrafi ocenić dobór i skuteczność zaopatrzenia ortopedycznego w aspekcie możliwości wykonywania czynności codziennych i uczestnictwa w życiu społecznym.	1.Potrafi zaadaptować sprzęt do specyficznych potrzeb odbiorców adaptowanej aktywności fizycznej i ocenić efektywność tego procesu.	C4	P6U_U P6S_UW
Kompetencje społeczne			
K_P02 Szanuje indywidualne różnice, poglądy, zwyczaje i ich wpływ na aktywność życiową osoby.	1. Rozumie i akceptuje indywidualne różnice, poglądy i zwyczaje. 2. Rozumie potrzebę współpracy ze specjalistami o innych kompetencjach zawodowych, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru wychowania fizycznego adaptowanego, sportu niepełnosprawnych i rekreacji terapeutycznej.	C3	P6U_K P6S_KO

Treści programowe			
	Tytuł wykładu/Ćwiczeń	Odniesienie do efektów kształcenia kierunkowych/ przedmiotowych	Odniesienie do celów przedmiotu
Wykłady			
TP1	Wprowadzenie - aktywność fizyczna w rehabilitacji	K_W30/ 3	C1, C4
TP2	Adaptowana aktywność fizyczna (APA) – pojęcia podstawowe (adaptacja, aktywność ruchowa, osoba niepełnosprawna, osoba ze specjalnymi potrzebami).	K_W30/ 1, 3 K_W05/ 1	C1, C4
TP3	Filozofia myślenia i działania w APA	K_W30/ 3, 4	C1, C4
TP4	Historia i struktury organizacyjne APA.	K_W30/ 3	C3
TP5	APA w kontekście społecznym (stereotypy, postawy, bariery).	K_W30/ 3, 4	C1, C4
TP6	Teoria adaptacji jako metateoria APA.	K_W30/ 1	C1, C4
TP7	Wybrane podejścia do nauczania ruchów z perspektywy APA	K_W30/ 1	C1, C4
TP8	Planowanie i tworzenie programów APA dla osób ze specjalnymi potrzebami.	K_U01/1	C2, C3, C4
TP9	Diagnoza przy tworzeniu programów APA dla osób ze specjalnymi potrzebami.	K_U15/1	C2, C3, C4
TP10	Ocena programów APA dla osób ze specjalnymi potrzebami.	K_U01/1	C2, C3, C4
TP11	Teoria wzmacniania (<i>Empowerment Theory</i>) w pracy z osobami ze specjalnymi potrzebami.	K_W30/2	C1, C4
TP12	Współczesne modele integracji i włączenia (<i>inclusion</i>).	K_W30/3	C3
TP13	APA a integracja/włączenie w wychowaniu fizycznym, rekreacji i sporcie – możliwości i granice.	K_W30/3	C3
TP14	Potrzeby i możliwości aktywności ruchowej osób starszych – podstawowe wskazania i przeciwwskazania	K_W09/ 1 K_U16/ 1	C2, C3, C4
TP15	Specjalista APA – kompetencje, obszar działania i możliwości doksztalcenia (<i>long life education</i>).	K_W30/ 1	C1, C3, C4
TP16	Perspektywy rozwoju APA (kierunki działań, obszary poszukiwań badawczych, źródła informacji, inicjatywy i projekty).	K_W30/ 1	C1, C4
Ćwiczenia			
TP17	Adaptowana aktywność fizyczna (APA) jako interdyscyplinarna dziedzina w naukach o kulturze fizycznej.	K_W30/ 2	C3
TP18	Adaptacja jako proces (Teoria Adaptacji). Ekologiczna Analiza Zadań (<i>Ecological Task Analysis</i>) - podstawy teoretyczne i wybrane przykłady	K_W30/ 1 K_W05/ 2 K_U01/ 1	C1, C2, C3, C4,

	zastosowania		
TP19	Przykłady APA w praktyce opartej na dowodach naukowych w adaptowanym wychowaniu fizycznym (APE), rekreacji terapeutycznej (m.in. peer tutoring, hipoterapia, kwalifikacja lekarska do zajęć WF), fizjoterapii i sporcie osób niepełnosprawnych (m.in. Tai-Chi, joga).	K_W30/ 4 K_W09/ 1 K_P02/ 1 K_P02/ 2 K_U01/ 1	C1, C2, C3, C4,
TP20	APA osób z niepełnosprawnością sensoryczną /AAC, Snoezelen/ – podstawowe wskazania i przeciwwskazania.	K_W04/ 1 K_W04/ 2 K_W09/ 2 K_U15/ 1 K_P02/ 1 K_P02/ 2	C1, C2, C3, C4,
TP21	Potrzeby i możliwości aktywności ruchowej osób z zaburzeniami centralnego układu nerwowego – podstawowe wskazania i przeciwwskazania.	K_W04/ 1 K_W04/ 2 K_W09/ 2 K_U15/ 1 K_P02/ 1 K_P02/ 2	C1, C2, C3, C4,
TP22	APA dla osób z niepełnosprawnością sprzężoną – Program Treningu Aktywności Motorycznej Olimpiad Specjalnych (MATP).	K_W04/ 1 K_W04/ 2 K_W09/ 2 K_U15/ 1 K_P02/ 1 K_P02/ 2	C1, C2, C3, C4,
TP23	APA osób z APA w wybranych grupach osób ze specjalnymi potrzebami - autyzm, astma, cukrzyca, nowotwory, ADHD, AIDS/HIV, transplantacje.	K_W04/ 1 K_W04/ 2 K_W09/ 2 K_U15/ 1 K_P02/ 1 K_P02/ 2	C1, C2, C3, C4,
TP24	Studia przypadków w APA.	K_U15/ 1 K_U16/ 1 K_U21/ 1	C2, C3, C4

Planowane formy/działania/metody dydaktyczne		
Treści programowe	Metoda dydaktyczna	Odniesienie do efektów kształcenia kierunkowych/ przedmiotowych
TP1 – TP16	wykład informacyjny, wykład problemowy	K_W05/ 1

		K_W09/ 1 K_W30/ 1, 2, 3, 4 K_U01/ 1 K_U15/ 1 K_U16/ 1
TP17-TP24	wykład problemowy, pogadanka, wyjaśnienie, dyskusja,	K_W04/ 1, 2 K_W05/ 1, 2 K_W09/ 1, 2 K_W30/ 1, 2, 4 K_U01/ 1 K_U15/ 1 K_U16/ 1 K_U21/ 1 K_P02/ 1, 2
TP17-TP20 i TP 24	współpraca w grupie	K_W05/ 2 K_W09/ 1 K_W30/ 1, 2 K_U01/ 1 K_U15 / 1 K_U16/ 1 K_U21/ 1 K_P02/ 1
TP19-TP23	Film	K_W04/ 1, 2 K_W09/ 1,2 K_W30/ 4 K_U01/ 1 K_U15/ 1 K_P02/ 1, 2
TP24	studia przypadków	K_U15 / 1 K_U16/ 1 K_U21/ 1
Środki dydaktyczne: ✓ komputer ✓ rzutnik multimedialny ✓ prezentacje tematyczne ✓ podręczniki/monografie		

Metody i kryteria oceniania		
Efekt kształcenia dla przedmiotu	Treści programowe (TP)	Typy/ Metody oceniania D – oceniane diagnostyczne, F- ocenianie formujące, P – ocenianie podsumowujące * lub wybór z załączonej listy walidacji wyników
K_W04/ 1, 2 K_W05/ 1, 2 K_W09/ 1, 2 K_W30/ 1, 2, 3, 4 K_U01/ 1	TP1-TP24	F (test z pytaniami zamkniętymi i otwartymi krótkiej odpowiedzi) w sesji zimowej

K_U15/ 1 K_U16/ 1 K_U21/ 1 K_P02/ 1, 2		
K_W30/ 1 K_U16/ 1 K_U21/ 1 K_P02/ 1	TP24	Przygotowanie propozycji adaptacji zadania, sprzętu, instrukcji i środowiska dla osoby ze specjalnymi potrzebami. <i>Porównanie ze wzorcem.</i>

Zalecana lista lektur lub lektury obowiązkowe		
Literatura obowiązkowa:		
1. Błęszyński, J.J (2015). Alternatywne i wspomagające metody komunikacji. W: Morgulec-Adamowicz, N., Kosmol, A. i Molik, B. Adaptowana aktywność fizyczna dla fizjoterapeutów. Warszawa, PZWL, s. 61-86. 2. Bogdanowicz M., Kisiel B., Przasnyska M. (1998). Metoda Weroniki Sherborne w terapii i wspomaganiu rozwoju dziecka. Warszawa, WSiP, s. 37-39, 58-72 3. Gałkowski, T. (1995). Dziecko autystyczne w środowisku rodzinnym i szkolnym. Z Aneksu: II Muzyka z rytmiką s. 252-256 i II Wychowanie fizyczne s. 256-262. 4. Kamińska, A., Mazur, A. (1998). Metodyka zajęć hipoterapeutycznych dla dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym. Postępy Rehabilitacji, 12(3), s. 85-93. 5. Kosmol, A., Morgulec-Adamowicz, N. (2015). Ekologiczna analiza zadań. W: Morgulec-Adamowicz, N., Kosmol, A. i Molik, B. Adaptowana aktywność fizyczna dla fizjoterapeutów. Warszawa, PZWL, s. 32-40. 6. Marczyńska, M., Szczepańska-Put, M. (2010). Zakażenie HIV. W: Woynarowska, B. Uczniowie z chorobami przewlekłymi. Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN, s. 210-221. 7. Mętel, S. (2003). Wpływ Tai Chi oraz ćwiczeń sensomotorycznych na poprawę równowagi u osób w wieku geriatrycznym. Rehabilitacja Medyczna, 7(3), s. 55-63. 8. Morgulec, N., Kosmol, A. (2006). Adaptowana aktywność fizyczna (APA) – nowe spojrzenie na aktywność fizyczną osób ze specjalnymi potrzebami. Fizjoterapia Polska, 2(4), s. 103-110. 9. Morgulec, N., Kosmol, A. (2007) Aktywność fizyczna w procesie usprawniania osób z uszkodzeniem rdzenia kręgowego w odcinku szyjnym. Warszawa AWF. 7.1. Możliwości funkcjonalne i specyfika szkolenia sportowego osób z URK, s. 119-128. 10. Morgulec-Adamowicz, N., Kosmol, A. (2015). Teoria adaptacji. W: Morgulec-Adamowicz, N., Kosmol, A. i Molik, B. Adaptowana aktywność fizyczna dla fizjoterapeutów. Warszawa, PZWL, s. 25-31. 11. Morgulec-Adamowicz, N., Ogonowska-Słodownik A. (2015) Osoby z chorobami nerwowo-mięśniowymi. W: Morgulec-Adamowicz, N., Kosmol, A. i Molik, B. Adaptowana aktywność fizyczna dla fizjoterapeutów. Warszawa, PZWL, s. 181-192. 12. Ogonowska-Słodownik, A., Rutkowska, I. (2015). Osoby z zaburzeniami poznawczymi, psychicznymi i sensorycznymi – Osoby z dysfunkcją wzroku. W: Morgulec-Adamowicz, N., Kosmol, A. i Molik, B. Adaptowana aktywność fizyczna dla fizjoterapeutów. Warszawa, PZWL, s. 213-215. 13. Ogonowska-Słodownik, A., Rutkowska, I. (2015). Osoby z zaburzeniami poznawczymi, psychicznymi i sensorycznymi – Osoby z dysfunkcją słuchu. W: Morgulec-Adamowicz, N., Kosmol, A. i Molik, B. Adaptowana aktywność fizyczna dla fizjoterapeutów. Warszawa, PZWL, s. 216-218. 14. Otręba, I., Waleczek, J. (2008). Postępowanie na lekcjach wychowania fizycznego z uczniami mającymi astmę oskrzelową, Lider, 12, s. 24. 15. Skowroński, W. (2015). Program Treningu Aktywności Motorycznej (MATP) Olimpiad Specjalnych. W: Morgulec-Adamowicz, N., Kosmol, A. i Molik, B. (red.) Adaptowana aktywność fizyczna dla fizjoterapeutów. Warszawa, PZWL, s. 253-263. 16. Tasiemski, T. Wilecki, M. (2015). Psychospołeczne aspekty adaptowanej aktywności fizycznej. W: Morgulec-Adamowicz, N., Kosmol, A. i Molik, B. Adaptowana aktywność fizyczna dla fizjoterapeutów.		

Warszawa, PZWL, s. 48-60.

17. Włodarczyk, A., Gasińska, M. (2002). Kanony polskiej hipoterapii. *Rehabilitacja Medyczna*, 6(3), s. 73-75.
18. Woynarowska, B., Bednarczuk, G. (2015). Wychowanie fizyczne adaptowane (APE). W: Morgulec-Adamowicz, N., Kosmol, A. i Molik, B. *Adaptowana aktywność fizyczna dla fizjoterapeutów*. Warszawa, PZWL, s. 103-122.
19. Zawiślak, A. (2009). Snoezelen – wprowadzenie w problematykę (rozdział 1.5). W: Snoezelen (Sala Doświadczania Świata) - geneza i rozwój. Bydgoszcz: Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, s. 34-44.

Literatura/materiały uzupełniające:

1. Biuletyn NEUROPOZYTYWNI 1-4
2. Dekalog mówienia o niepełnosprawności
3. Wysokie Obcasy „Agnieszka Bał nie mówi. Maturę dyktowała łokciem osiem godzin”.
<http://www.wysokieobcasy.pl/wysokie-obcasy/1,53662,20597412,agnieszka-bal-nie-mowi-mature-dyktowala-lokiem-osiem-godzin.html>
4. „Jak motyl” (dokumentalny film ok. 30 min.) bezpłatnie dostępny na stronie internetowej
<https://vod.tvp.pl/video/jak-motyl,jak-motyl,4288355>
5. Sprzęt do Snoezelen (nazwy/rodzaje urządzeń): www.jodlowiec.pl oraz www.sklep.altix.pl

Punkty ECTS (1 pkt - 25 godz. pracy studenta)

RODZAJ ZAJĘĆ	GODZINY
Godziny kontaktowe	30
Przygotowanie do zajęć	10
Zapoznanie się z zalecaną literaturą	10
Razem = 50 godz. = 2 ECTS	